

اقیانوسی به نام زمین

(اقیانوس‌های جهان
و پدیده‌های دریایی)

حمید رحمانی

چهارمین

سرشناسه: رحمانی، حمید

عنوان و نام پدیدآور: اقیانوسی به نام زمین

(اقیانوس‌های جهان و پدیده‌های دریایی)/ حمید رحمانی

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی-هنری جهان کتاب، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۱۳۶ص: مصور، جدول، نمودار.

فروست: دانش و فن برای همه: ۷.

شابک: ۷-۷۸-۲۵۲۳-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: اقیانوس‌شناسی

موضوع: اقیانوس‌ها و دریاها

رده‌بندی کنگره: ۷۱۳۹۰ الف ۳/ر ۱۱/۲ GC

رده‌بندی دیویی: ۵۵۱/۴۶

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۵۱۷۴۴۷

انتشارات مؤسسه فرهنگی - هنری

●
اقیانوسی به نام زمین
(اقیانوس‌های جهان و پدیده‌های دریایی)

حمید رحمانی

●
چاپ اول: ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

لیتوگرافی: کارا

چاپ: فرارنگ

ناظر چاپ: فرهاد هادیان

●
همه حقوق محفوظ است.

●
تهران، صندوق پستی ۷۷۶۵-۱۵۸۷۵

تلفن: ۲۰-۷۷۶۴۲۵۱۹

email: info@jahaneketab.ir

●
شابک: ۷-۷۸-۲۵۳۳-۹۶۴-۹۷۸

●
۴۰۰۰ تومان

تقدیم به:

مادرم که محبت‌هایش به کرانه‌های اقیانوس می‌رسد
و دعا‌های خیرش همچون امواج دریاها به سویم می‌آیند.
روح پدرم که همیشه خاطره‌اش برایم یادآور صبوری،
استقامت، بردباری، خدمتگزاری و در نهایت خدانشناسی است،
و نامش یادآور ختم پیامبران محمد مصطفی (درود خدا بر او و آل او باد)،
روح برادرم که همیشه خاطره‌اش برایم یادآور مظلومیت،
شکبیایی و آرامش است،
و نامش یادآور وحی الهی قرآن مجید.
و همسر و فرزندم سپهرمهدی

فهرست

پیشگفتار / ۹

مقدمه: دنیایی از آب / ۱۱

فصل ۱- اقیانوس‌های جهان / ۱۳

۱-۱. اقیانوس آرام / ۱۵

۱-۲. اقیانوس اطلس / ۱۹

۱-۳. اقیانوس هند / ۲۶

۱-۴. اقیانوس منجمد شمالی / ۳۴

۱-۵. اقیانوس منجمد جنوبی / ۴۰

۱-۶. دریای مدیترانه / ۴۸

فصل ۲- اقیانوس‌شناسی و پدیده‌های دریایی / ۵۵

۲-۱. اقیانوس‌شناسی چیست؟ / ۵۷

۲-۲. آینده اقیانوس‌ها / ۶۲

۲-۳. سیستم آب و هوا / ۶۶

۲-۴. طوفان‌ها و گردبادهای دریایی / ۷۵

۲-۵. چرخه آب / ۷۷

۲-۶. جریان‌های اقیانوسی / ۸۳

۲-۷. امواج / ۹۰

- ۸-۲. کشند (جزر و مد) / ۹۵
۹-۲. خط ساحلی / ۱۰۰
۱۰-۲. جزایر / ۱۰۲
۱۱-۲. بستر اقیانوس ها / ۱۰۷
۱۲-۳. شبکه حیات / ۱۱۱
۱۳-۲. آب های کم عمق / ۱۱۵
۱۴-۲. آب های عمیق / ۱۲۰
۱۵-۲. صخره های مرجانی / ۱۲۴
سخن آخر / ۱۳۳
کتاب شناسی / ۱۳۵

به نام خالق هستی

«لَخَلَقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَكْبَرَ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ»
(سورة غافر / ۵۷)

پیشگفتار

کتابی که پیش رو دارید با تأکید بر اهمیت وجود آب در سیاره زمین و نیاز تمام موجودات به آب، نگاشته شده است. این کتاب به معرفی اقیانوس‌های پراکنده در جهان پرداخته، به پدیده‌های عجیب و شگفت‌انگیزی که در دریاها و اقیانوس‌ها رخ می‌دهد اشاره دارد. از طرف دیگر، با توجه به لزوم حفاظت از این خلقت بیکران الهی، موارد متعددی از آسیب‌هایی که می‌تواند از سوی انسان‌ها به هستی دریاها وارد آید بیان شده است؛ با این هدف که با افزایش اطلاعات عمومی در مورد اقیانوس‌ها و دریاها، گامی در جهت رفع مشکلات قابل پیش‌بینی برداشته شود.

اطلاع از خصوصیات دریاها و شناخت هر چه بیشتر اقیانوس‌ها، حتی اگر با آن سر و کار هم نداشته باشیم، لازم و ضروری به نظر می‌رسد. چرا که با مطالعه این کتاب درمی‌یابیم در صورتی که اقیانوس‌ها و پدیده‌های وابسته به آن و موجودات عارف‌العاده درون آن نبودند، چگونه زندگی بر روی خشکی‌ها به مخاطره می‌افتاد. بنابراین تردیدی نیست که دانستن این اطلاعات در نوع نگاه ما به طبیعت تغییر ایجاد می‌کند و ما را به این نتیجه می‌رساند که حیات ما در تمام لحظه‌های زندگی، به وجود اقیانوس‌ها و دریاها وابسته است.

امیدوارم مطالعه این کتاب برای خوانندگان عزیز مفید واقع شود و آن‌ها و همچنین نگارنده را در رسیدن به هدف اصلی، یعنی شناخت آفریده‌های خداوند متعال یاری نماید.

حمید رحمانی

دنیایی از آب

در منظومه شمسی کرات و سیارات مختلفی وجود دارند که خصوصیات کره زمین در میان آن‌ها منحصر به فرد است. زمین از نظر دما به گونه‌ای است که مهم‌ترین ماده حیات یعنی آب به هر سه شکل جامد، مایع و گاز بر روی آن وجود دارد. بیش از ۷۰٪ کره زمین از آب تشکیل شده که به صورت اقیانوس‌های مختلف به یکدیگر مرتبط هستند. در واقع کره زمین یک اقیانوس عظیم است و قاره‌های مختلف به صورت جزایری در درون اقیانوس‌ها پدیدار شده‌اند. بنابر این اگر به جای «زمین» نام «اقیانوس» را بر روی این سیاره منظومه شمسی می‌گذاشتند، بسیار منطقی‌تر بود.

درون اقیانوس‌های جهان پدیده‌های سگرف و بی‌ظیری وجود دارد که نمونه‌های مشابه آن گاه بر روی زمین وجود دارد و گاه ندارد. همچنین بسیاری از پدیده‌هایی که روی زمین اتفاق می‌افتد مانند وزش باد، ریزش برف و باران، کنترل گرمای زمین، زیست‌گونه‌های مختلف موجودات و... متأثر از وجود دریاها و اقیانوس‌ها و پدیده‌های اقیانوسی است. به جرئت می‌توان گفت که اگر دریاها و اقیانوس‌ها وجود نداشتند و یا چنانچه سهم کمتری از این سیاره را تشکیل می‌دادند، زندگی بر روی زمین با مشکلات بسیاری روبه‌رو می‌شد.

طبیعت زیر دریاها و اقیانوس‌ها و موجودات زنده درون آن‌ها بسیار متنوع است تا آن‌جا که باید گفت تنوع زیستی در اقیانوس‌ها بسیار بیشتر از زمین است. تاکنون نقاطی از اعماق اقیانوس‌ها برای انسان، به‌رغم قدرت فوق‌العاده‌اش، ناشناخته مانده است.